

Wyrok z dnia 6 lutego 1998 r.

II UKN 501/97

Pracownik, który w okresie pobierania zasiłku chorobowego podejmuje inną pracę zarobkową traci prawo do tego zasiłku (art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 30, poz. 143 ze zm.).

Przewodniczący SSN: Maria Tyszel (sprawozdawca), Sędziowie SN: Jerzy Kuźniar, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 1998 r. sprawy z wniosku Jana K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Z.G. o zasiłek chorobowy, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 23 lipca 1997 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze, wyrokiem z dnia 23 grudnia 1996 r. oddalił odwołanie Jana K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z.G. z dnia 30 maja 1996 r., którą odmówiono wnioskodawcy prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 5 września 1995 r. do dnia 31 października 1995 r., z uwagi na wykonywanie zatrudnienia i pobieranie wynagrodzenia w Spółce "G.T." oraz od decyzji z dnia 31 maja 1996 r. zobowiązującej Jana K. do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego w kwocie 16.019 zł za okres od dnia 24 lipca 1995 r. do dnia 31 października 1995 r.

Wyrokiem z dnia 23 lipca 1997 r. [...], Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu oddalił apelację wnioskodawcy.

Stan faktyczny sprawy, ustalony przez Sąd Wojewódzki i zaakceptowany

przez Sąd Apelacyjny przedstawiał się następująco:

Jan K. od dnia 1 sierpnia 1991 r. do dnia 31 października 1995 r. był zatrudniony w [...] Przedsiębiorstwie Inżynieryjnym "E." w S. w pełnym wymiarze czasu pracy, równocześnie od dnia 2 sierpnia 1993 r. na 1/4 etatu pracował w Spółce z o.o. "T.B.", a od dnia 1 sierpnia 1995 r. podjął pracę w Spółce z o.o. "G.T.". W okresie od dnia 24 lipca 1995 r. do dnia 31 października 1995 r. korzystał ze zwolnienia lekarskiego w Spółce z o.o. "E." i pobierał zasiłek chorobowy, a od dnia 28 sierpnia 1995 r. do dnia 31 października 1995 r. pobrał zasiłek chorobowy, również w Spółce z o.o. "T.B." w Z.G. Łączna kwota zasiłku wyniosła w okresie od 24 lipca do 31 października 1995 r. 16.019,93 zł. W okresie zasiłkowym skarżący podjął kolejną pracę od dnia 1 sierpnia 1995 r. w Spółce "G.T.", ponadto wykonywał pracę w Spółce "T.B." (od dnia 24 lipca do 27 sierpnia 1995 r.) za co otrzymywał wynagrodzenie, od którego opłacono składki na ubezpieczenie społeczne. W tym czasie wykonywał czynności należące do zakresu jego pracowniczych obowiązków.

W kasacji od tego wyroku wnioskodawca wniósł o jego zmianę i uchylenie zaskarżonych decyzji ZUS oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku, zarzucając, że został wydany z naruszeniem prawa materialnego przez "błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przepisu art. 18 ust. 2 w związku z art. 55 ustawy z 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa i § 13 ust. 2 zarządzenia MPPiSS z 30 listopada 1974 r. w sprawie kontroli wykorzystania zwolnień lekarskich, przez przyjęcie, że lekarz który udzielił zwolnienia nie jest uprawniony do rozstrzygnięcia wątpliwości czy zwolnienie zostało wykorzystane zgodnie z jego celem i orzeczenie wbrew jednoznacznemu stanowisku lekarza, który stwierdził, że incydentalne czynności wykonane przez Jana K. nie były czynnościami uciążliwymi, nie wpłynęły na przedłużenie niezdolności do pracy i nie były niezgodne z celem zwolnienia".

Rozpoznając sprawę w granicach kasacji Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

W uzasadnieniu kasacji zakwestionowane zostały ustalenia Sądów obu ins-

tancji oraz dokonana ocena przeprowadzonych dowodów. Zgodnie z przepisem art. 393¹¹ KPC Sąd Najwyższy jest związany granicami kasacji, tj. jej podstawami i wnioskami; wyjątkiem od tej zasady jest stwierdzenie nieważności postępowania. Wobec niewskazania w kasacji podstawy z przepisu art. 393¹ pkt 2 KPC (naruszenia przepisów postępowania, jeżeli naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy), zarzutów zawartych w jej uzasadnieniu, kwestionujących ustalenia Sądu Apelacyjnego bez powołania jakiegokolwiek przepisu postępowania naruszonego tym wyrokiem, Sąd Najwyższy nie mógł brać pod uwagę. Orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie jest jednolite i wielokrotnie już publikowane (por. np. postanowienie z dnia 20 listopada 1996 r., I PKN 22/96, OSNAPiUS 1997 nr 5 poz. 74, wyrok z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 58/97, OSNAPiUS 1997 nr 22 poz. 436, notka - OSNAPiUS 1997 nr 19 poz. 379). Kognicja Sądu Najwyższego, jako kasacyjnego, jest więc ograniczona do rozpoznania wskazanej podstawy kasacyjnej - naruszenia prawa materialnego. Zgodnie z powołanym, jako podstawa kasacyjna przepisem art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30 poz. 143 ze zm.) zwanej dalej ustawą zasiłkową, okoliczności powodujące utratę przez pracownika prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia ustala się w trybie przewidzianym w art. 55 ust. 2. Ten przepis natomiast stanowi, że zakład pracy oraz organy ubezpieczeń społecznych są uprawnione do kontrolowania, czy pracownicy wykorzystują zwolnienia od pracy zgodnie z ich celem. Treść uzasadnienia kasacji wskazuje natomiast, że upatruje on naruszenia przepisu art. 18 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia traci pracownik wykonujący w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy inną pracę zarobkową lub uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Kolejny przepis, wskazany przez wnoszącego kasację jako podstawa kasacyjna, to § 13 ust. 2 zarządzenia Ministra Pracy, Płac i Spraw Socjalnych z dnia 30 grudnia 1974 r. (a nie jak mylnie wskazano, z 30 listopada 1974 r.) w sprawie kontroli prawidłowości wykorzystywania zwolnień lekarskich od pracy (M.P. Nr 42, poz. 263) zwanego dalej zarządzeniem. Stosownie do tego przepisu wątpliwości, czy czynności wykonywane przez pracownika (korzystającego ze zwolnienia lekarskiego)

są czynnościami uciążliwymi, mogącymi przedłużyć okres niezdolności do pracy, oraz czy naruszenie przez pracownika wskazań lekarskich traktować należy jako wykorzystywanie zwolnienia niezgodnie z jego celem, rozstrzyga lekarz, który udzielił tego zwolnienia, wpisując swoją opinię do karty choroby. Fakt, że wnioskodawca w okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego od pracy w spornym okresie pobierał zasiłek chorobowy z przedsiębiorstwa "E." a wynagrodzenie za pracę ze spółki "T.-B." oraz od 1 sierpnia 1995 r. również ze spółki "G.T." jest poza sporem. Wnoszący kasację pomija fakt, że przepis art. 18 ust. 1 ustawy zasiłkowej wskazuje trzy sytuacje uzasadniające utratę prawa do zasiłku chorobowego. Zgodnie bowiem z tym przepisem prawo do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia traci pracownik, który w czasie zwolnienia lekarskiego od pracy: 1) wykonuje inną pracę zarobkową lub 2) uciążliwe czynności mogące przedłużyć okres niezdolności do pracy albo 3) wykorzystuje zwolnienie od pracy niezgodnie z jego celem. Bezprzedmiotowe jest powołanie się w kasacji na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 1995 r., II UZP 38/94 (OSNAPiUS 1995 nr 11 poz. 135). Jest poza sporem, że lekarz udzielający wnioskodawcy zwolnienia od pracy w przedsiębiorstwie "E." nie wiedział nic o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w innych zakładach i nie wpisał do karty choroby opinii, że niezdolność do pracy wnioskodawcy dotyczy, tylko pracy wykonywanej w tym przedsiębiorstwie względnie, że praca wykonywana w innych zakładach pracy nie jest przeciwwskazana. Podstawą prawną wydania zaskarżonego wyroku była pierwsza sytuacja przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy zasiłkowej, a mianowicie fakt podjęcia przez wnioskodawcę dodatkowej pracy podczas korzystania ze zwolnienia lekarskiego. W uzasadnieniu powołanej uchwały wyraźnie Sąd Najwyższy stwierdził, że pozostawia poza rozważaniami sytuację, w której "pracownik korzystający ze zwolnienia lekarskiego w czasie jego trwania podejmuje inną pracę zarobkową, poza dotychczasowym zakładem pracy."

Skład rozstrzygający kasację w niniejszej sprawie podziela wykładnię przepisu art. 18 ustawy zasiłkowej oraz jej art. 55 ust. 2 w związku z § 13 ust. 2 zarządzenia, dokonaną w powołanej uchwale i nie widzi potrzeby jej powtarzania, zwłaszcza, że uchwała wraz z uzasadnieniem zawierają treść przeciwną pogładowi prezentowanemu w kasacji. Również drugie, z powołanych w kasacji orzeczeń Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 23 października 1991 r., II URN 71/91, OSNCP 1992 z

11 poz. 209) jest bezprzedmiotowe w niniejszej sprawie, skoro dotyczyło pracownika korzystającego wprawdzie ze zwolnienia lekarskiego lecz wykonującego pracę w tym zakładzie, z którego pobierał zasiłek chorobowy, podobnie jak powołany wyrok Sądu Apelacyjnego wydany na tle sporu, czy praca wykonywana w innych okolicznościach niż umowa o pracę, stanowiła czynności sprzeczne z celem zwolnienia (vide uzasadnienie wyroku).

Jak już wyżej wspomniano, jeżeli kasacja oparta jest jedynie na zarzucie naruszenia prawa materialnego, Sąd Najwyższy jest związany stanem faktycznym ustalonym przez Sądy obu instancji, a wynikającymi z ich uzasadnień. Wobec braku wskazania podstawy kasacyjnej z art. 393¹ pkt 2 KPC Sąd Najwyższy - jak to wyżej wspomniano - nie rozpatrywał zarzutów zawartych w uzasadnieniu kasacji, kwestionujących ustalenia faktyczne zaskarżonego wyroku. Dokonując więc oceny zasadności zarzutu naruszenia prawa materialnego w rozpatrywanej sprawie Sąd Najwyższy nie dopatrył się takiego naruszenia. Zaskarżony wyrok zawiera trafne rozstrzygnięcie merytoryczne. Sąd prawidłowo zastosował wskazane w uzasadnieniu przepisy prawa materialnego i prawidłowo je uzasadnił.

Mając powyższe na uwadze, wobec braku usprawiedliwionych podstaw kasacyjnych, Sąd Najwyższy z mocy art. 393¹² KPC orzekł jak w sentencji wyroku.

=====